

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce.

Expedice se nachází v obchodnictví v musikáliích **Ludevita Fleischera** v Praze v železné ulici.

Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za řádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 60 kr., celoročně 3 zl. 20 kr.

S poštou: půll. 1 zl. 80 kr., celor. 3 zl. 60 kr. r. č.

Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr., celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor :

Emanuel Meliš.

Nakladatel :

Ludevít Fleischer.

Václav Jan Tomášek.

(Pokračování.)

Hrabě Buquoi lákán pěkným podzimkem, prodléval ještě na venkově. Tomášek užil též krásných dnů, by se do říše fantasmie povznesl. *Kající písní* od Gellerta pro zpěv a piano započal druhou svou umění jen výhradně věnovanou dráhu. Tato píseň vyšla brzy co op. 27. u Kühnela v Lipsku. Na to následovaly *Čtyry italské Canzonetty* pro jeden hlas s průvodem piana, které s českým a německým překladem od prof. V. A. Svobody u Jana Hoffmanna v Praze co op. 28. tiskem vyšly. Poněvadž se Tomášek dopoledne komponováním zaměstnával, mohl se zcela pokojně v umění ponořiti.

Nikdy není člověk k zbožnému přemítání přichylnější, jako v tiché samotě, zvláště když obklíčen jest velkými prázdnotami prostorami. Byla to tedy přirozená věc, že Tomášek co jediný obyvatel ohromného poschodí se v podobném rozpoložení nacházel. Použil jej tehdež ku komponování dvou *náboženských písní* s průvodem varhan, které co op. 29. ještě v rukopisu jsou.

Nepříjemné počasí donutilo hraběte venkov opustiti a přišed do Prahy, velmi přívětivě Tomáška přijal a seznámil ho s jistou Vídeňskou houslistkou, kterou sebou z venkova přivezl. Hrabě ustanovil pro zimu několik večerů k hudbě, k níž velmi mnoho šlechty pozváno bylo. Dvakrát odbývaly se docela produkce s celým orchestrem, při čemž Tomášek své 23. dílo, totiž velkou kantatu provedl a svůj koncert op. 18. přednesl. To byla ale první a poslední zima, kdež v hraběcím domě hudební produkce uspořádány byly.

Tomášek měl nyní času, že mohl v své symfonii pracovati. R. 1807 k polovici jara přišla do Prahy znamenitá virtuoska na harmoniku sl. *Kirchgesnerova*, aby se tu slyšeti dala. Pan rada Vossler, hudebními články svými chvalně známý, byl její průvodce. „Sl. *Kirchgesnerova* byla“ — praví V. Tomášek — „bez odporu umělkyně, která s nástrojem svým s největším úspěchem zacházela; neboť měla od „stiňování tónu k všem možným stupňům síly a slabosti úplně „ve své moci. Tvrdil bych skoro, že právě její *slepost* „k jejímu uměleckému zdokonalení nejvíce přispěla. Její harmonika měla velmi krásný tón a velmi čisté ladění. Umělkyně

„tato — jsouc o tom přesvědčena — držela nástroj za svůj nej- „dražší klenot a užívala k navlažení jen při největším nedostatku „obyčejné vody, když hráti měla. Vyšetřovala všude, kamž „přijela, všechny studně s největší bedlivostí, zdaž by k ovlá- „žení sklených zvonců nějakou od přírody k tomu přimě- „řenou vodu nenašla; při čemž mně vypravovala, že při „svých všech vyšetřováních jen dvě studně a sice jednu „v Londýně a druhou v Praze v Šternbergově domě na- „lezla, jejichžto vody beze vsí přípravy s dobrým úspěchem „užívati může.“

Sl. *Kirchgesnerova* hrála Tomáškovi několik pro ní komponovaných fantasií, z nichž se mu jedna od Brandla nejvíce líbila. Přálaf si mít i od Tomáška jednu skladbu, kterouž jí také náš rodák přislíbil.

Mezi tím obdržel *Tomášek* v paláci Buquoiově jiný byt o 2 pokojích s volnou vyhlídkou na most. Sotva možná uvěřiti, jak blahodárně světlý byt na ducha lidského působí; neboť to netrvalo dlouho, a symfonie jeho op. 30. byla dokončena, kteráž však v rukopisu zůstala. Hned na to započal *Tomášek* své 31. dílo: Schillerovu elegii „na smrt jinochovu“ pro zpěv a sbor s průvodem piana. Jsa slibu svého pamětliv, dal se do komponování fantasmie pro harmoniku, nemohl ji však sl. *Kirchgesnerové* poslati, anto nevěděl, kde se zdržuje. Nedlouho na to dozvěděl se Tomášek, že dne 9. pros. 1808 blize Lipska zemřela, načež fantasmii op. 32 co přílohu k hudebním novinám Lipským odevzdal. Jelikož v hraběcím domě žádné hudební produkce se neodbývaly, měl dosti času, ve *volném fantasování* se cvičiti. Ostatní čas věnoval komponování. *Tři zpěvy* s průvodem piana op. 34. (tyto ještě v rukopisu) dokončil Tomášek v krátkém čase. Již od drahého času jevila se podivuhodná lhostejnost k sonatě pro piano a k symfonii pro orchestr. Nekonečné variace poskytovaly pianistům náhradu za sonaty a ouvertury orchestrům za symfonie. Tento do povrchnosti a jalovosti se převrhující vkus času přinutil Tomáška k tomu, že vzal útočiště své k poesii, aby viděl, zdaž by se některé druhy básnictví do hudebního oboru převésti nedaly. První jeho pokus záležel ze *šesti eklog* pro piano, které co op. 35. u Kühnela v Lipsku vyšly. Tyto brzy na to tak obilbené hudební plody jsou jakýs druh pastorálek; avšak liší se od starších pastorálek jak melodií tak harmonií i rytmem. „My- „slel jsem si pastýře“ — praví o nich Tomášek — „u je-

„jichžto způsob života sice jednoduchý; avšak všem přihodám, jako všickni lidští tvorové, podroben jest. Jejich city, kteréž při rozličných příležitostech v životě u nich se jeví, v hudbu uvéstí, bylo tedy nesnadnou úlohou, kterou jsem si uložil a kterou jsem — soudě z všeobecného účastenství — též šťastně provedl. *Eklogy požadují jednoduchého, při tom ale velmi srdečného a prostoduchého přednesu, mají-li se posluchači v idyllický život vmýsliti; za tou příčinou nesmějí se pikantní místa, která se tu a tam snadno uhodnouti dají, opomenouti; především však dtužno s největší péčí šetřiti vsude dokonale udaná tempa a nuance k přednesu.*“

Že komponování eklog není snadné, dokazují mnohé pokusy jiných skladatelů, kteří nimi proniknouti nemohli.

Tomášek navštěvoval často Dambeka, profesora krásovědy v Praze a obveseloval ho hrou i komposicemi svými. Dambek zpozorovav Tomáškovu převládající náklonnost k *dramatickému umění*, povzbudil jej, by se do *komponování opery* pustil. Jelikož ale Tomášek žádné nové látky dle svého přání dostati nemohl, nezbylo mu nic jiného, než chopiti se starší opery „L' amore per l' amore“ (Láska za lásku) od Vertattiho. Dambek přepracoval tuto látku docela, upravil ji dle tehdejšího vkusu a dal jí jméno dle hlavní role „*Serufina*.“

Při komponování toho díla (op. 36.) snažil se Tomášek charaktery jednajících osob až do konce důsledně provésti, při instrumentování všech rázných efektů se zdržeti a na této dráze vždy co důstojný hlasatel umění se osvědčiti. Jelikož první jednání této opery ve Španělsku, druhé ale v Africe hraje, měl Tomášek příležitost, cvičiti se v národním způsobu citění, což ho velice zajímalo. Tomášek pustil se tedy rychle do práce, studoval především v opeře se nacházející charaktery, a když si byl správného pojmání úplně vědom, psal s chutí a láskou své dílo, kteréž ještě před svou cestou do Rakous dokončiti chtěl. Mezi tím navštívil slavný virtuos na cello Bernard Romberg Prahu, a uspořádal tu skvělý koncert.

R. 1808 cestoval *Tomášek* do Dolních Rakous k svému bratru Jakubu, jenž v Macenu správcem byl.

(Pokračování.)

R a f a e l M e n g s .

Novella.

(Pokračování.)

„Byl jsem v Italii“ — započal jinoch. „Viděl jsem Rafaelovy madonny, jeho na nebevstoupení Páně, jeho školu Athenskou a — to vše na sobě již skvělé a obdivu hodné, vysvětloval mi jeden nebeský obyvatel, slovy tak roznicujícími, že jsem myslil, nebesa že se otvírají a dají mně spatřiti své divy. Spatřiv roznicení své, které se v tazích mého obličej zřejmě zobrazovalo, řekl mi: „Pojď sem! Prohlédni

to vše vlastníma očima a pak to maluj. Chtěl jsem mu na to odpověděti, tu zmizel, a bylo po celém snu. Od toho času mi jest, jako by půdu pode mnou hořela, jako by mne to tisícerymi rukami táhlo do země, kde se božský Rafael, dětský Corregio, vznešený Michel Angelo, důrazný Titian a všechna ostatní zlatá jména skvěla, která zde na severu s tolika obdivením vyslovujeme. Cítím něco v sobě, co mně praví: oni duchové nejsou Ti nepřítel, musíš je však vyhledávati, je studovati, jejich mluvu seznati, aby's také ty mohl před lidem tak mluvit, jako oni.“

„Ten sen musí se za pravdu potvrditi!“ zvolala Faustina kvapně. „Musíte do Italie, Mengse. Ano, musíte tam. Dám Vám psaní svému muži s sebou, kterýž se právě v Římě nachází.“

„Vašemu manželu, madame?“

„Ano, jemu;“ — odpověděla pěvkyně. — „On nerozumí vlastně o malířství mnoho, ale zajisté že již z lásky ke mně Vám ve všem radou nápomocen bude!“

„Ach! ale odkud peníze vzíti?“ vzdychnul Mengs.

„Musíte o tom promluvit se svým otcem.“ Doložila Eleonora.

„Nemožno!“ zvolal jinoch.

„Není na světě nic nemožného, jen když opravdu chceme!“ řekla Faustina. „Vyhrožujte mu, že tajně uprchnouti chcete, pak-li on dovolení svého k tomu nedá.“

„Jak že? tajně uprchnouti, já — svému otci! To přece mluvíte jenom v žertu, milost paní! Nebyl bych s to, ani štětce se dotknouti, umřítí bych musel, kdybych věděl, že otce svého a jeho hněv za sebou mám. On, jenž mne stvořil, jehož plodem já jsem, on, jenž ohledem na mne spojuje v sobě stav učitelský a povahu otcovu. Nikdy, ne nikdy bych se toho nedopustil.“

„To je syn, jakého si mnoho tisíc otců přeje!“ zvolala Eleonora s citem. „Co se tu ale dá dělati?“

„Nic, než vytrvati;“ vzdechl jinoch. „Jednou přece přijde můj otec na tu myšlenku, že by to bylo lepší, kdyby mne pustil do světa, a pak se odeberu jako pták, jenž jsa konečně klece zbaven, na svobodu se pustí.“

„A mezi tím uplynou léta Vaší mladosti,“ zvolala Faustina. „Vím, co to znamená, zmocniti se umění při mladých silách. Také mně to nikdo neulehčil. Musíte na cestu se dáti, Mengse! musíte ještě v tento podzim Drážďany opustiti, tak jistě, jako že já se jmenuji Faustina.“

Mladík patřil na svou důvěrnou ochrankyni ostýchavě ze strany a mlčel.

„A jestli krále do toho vpleteme, musí to jíti,“ doložila pěvkyně. „Bohužel jest teď právě v Polsku, a nenavrátí se dříve, až nastane zima. Dědičný princ také nemůže ničeho učiniti. Brühl tu také není. Na koho se máme obrátiti? Na Vašeho otce, slečno!“

„Můj otec?“ odpovědělo mladé děvče překvapeně. — „Můj otec má k tomu přispěti, aby se veliký umělec vzdělal? Nedomýšlejte se toho od něho. Je příliš zehravý na své postavení. Neučiní nic pro našeho přítele; znám ho v tom příliš dobře.“

Faustina, netrpěliva již nad mnohými těmi námitkami a překážkami, zvolala najednou: „Já pojedu s Vámi, ano já. Opuštění dostati, nyní, kdy se k letu blíží, nebude tak ne-snadno. Ano — já Vás odvedu Vašemu otci; Mně on Vás jistě neodepře. Cesta Vás nemá nic státi, to bude tomu lakomci příjemnou útěchou. A já — ach! já spatřím opět druhého svého muže, jenž mne zde opustil s tak těžkým srdcem na tomto zkaženém dvoře mezi těmi hejřivými knížaty. Ano, tak to uděláme! k čemu by nám bylo zde ještě zapotřebí nějakého ochránce nebo přítele?“

A Faustina, spokojena s sebou a se světem, padla své přítelkyni Eleonoře okolo krku, zvolajíc: „Jak šťastny jsme, když můžeme jiné učiniti šťastnými! Jaká jest to rozkoš, jiným radost a blaho způsobiti. Já jsem to, jež mladého tohoto muže do světa uvede, sdělím s ním slávu, podávajíc mu první stupeň, na který má vystoupnouti, aby mohl pak sám dále kráčet. Pojďte, Mengse, pojďte Eleonoro, pojďte ke mně! S večeri nás očekávají; zůstaneme při hromadě, vypijeme sklenku vína, a zatřeštíme si trochu. Dědičný princ Sasko-Weissenfelský, ten se udiví, až uslyší, že odjedou; ale Armidu přece ještě zapěju! Pak ale ať mezi to zavzní poštovská trubka, ona, která mne doprovodí do dálných krajin. Pojďte, moji drazí, pojďte. Musíme se na tom usnésti, jak si své šperky a šatstvo zabalíme. Přemysleme si to ještě. Faustina a Rafael! — Dvě krásná jména, ať žijí!

Na to odtáhla pěvkyně své přátele s sebou pryč.

Mezi tím přibyl Annibale do bytu Mengsova otce, a nalezl ho také — což se velmi zřídka stávalo — v dobrém rozmaru. Vypočítal mu zisk, jakýž mu jeho syn již byl vynesl, nazýváje ho dobrým za to také synem.

„Co chcete si ale s tím dobrým synem teď započítí!“ řekl Annibale. „Přece nemáte úmysl, aby se po celý svůj život zde po tom Drážďanském dlaždění potloukal, a každodenně jen podobizny maloval?“

„Proč ne,“ odvece otec — „já tomu tak chci.“

„Ale, mistře Ismaele, vy žertujete, Váš syn musí do Italie.“

„Co pak ještě víc? Nedospělý to hošík, kterému jste všickni pomátli hlavu. Jen ať ještě svých deset let se učí s pestrými tuškami zacházeti, pak třeba promluvíme o tom dále.“

„To nejde!“ zvolal zpěvák. „To máme my všickni lepší náhledy o Vašem umění, než Vy sám. Co že? deset let? Vždyť to je jeden lidský věk!“

„Je teď devatenáct — pak bude devětadvacet,“ doložil starý malíř, pohlížeje zamračeně a vzdorovitě před sebe. „Mně se nevedlo tak dobře, vystěhoval jsem se, sotvy ještě patnáct let stár.“

„Pravím Vám však, on musí do Říma.“

„Do Říma? Co by tam měl začít? Dát se leda vymáť od umělců, proto že ničemu nerozumí. Jděte mi s Vašimi návrhy pane Annibale. Což Vy rozumíte o umění, a kde pak Vy víte, co k tomu patří, než dobrý umělec se vzdělá. Zapějte mi raději onu známou arii, o níž víte, že se mi tak velice líbí.“

„Tedy dobrá! zapěju Vám ji!“ zvolal rychle mladý umělec. „Sedněte si tam k oknu a zachovejte se tiše.“

Mengs si sednul a Annibale započal přednášeti arii z jisté opery. Ismael si dává s nohou takt, není to však ještě ta arie, kterou si tak oblíbil; konečně přechází zpěvák všelikými mezipassažemi na známou arii. Starý malíř jest celý blažený. Vzdor zákazu zpívá s sebou a na jednom místě, poskytujícím to nejjemnější a nejrozkošnější, co kdy v zvucích bylo slyšeno, leží Mengs rozpražen na stolicí, hlavu maje vysoko skloněnou, zvolaje: „Ach, ach! jaké jest to umění! Jak velice přece předčí toto všechna ostatní! Je to řeč blažených duchův.“

„Annibale dávno již byl ukončil, Mengs však poráde ještě blouznil. Mrzut nad tím, zakašle zpěvák, uvrhnuv se do stolice, jelikož ho zpěv příliš schvátí; konečně se tázal: „Nuže, přijde Rafael do Říma?“

Otec, vytržen ze svého rozníčení, vyskočí, zlostně zvolaje: „Ne! a nikoli! Vy byste mi byl ten pravý, pane Annibale! Na co mne zpomínáte? Již jednou jste mne svým hrdlem k bláznovství zavedl, po druhé nemá se to více státi.“

„A jestli Vám to král nařídí?“

„Král dávno již zapomněl na mne a na mého syna, a já budu věru poslední, který by ho na nás opět upomenul. Ostatně bylo by to nestydaté, požádati jej teď ještě o pocestní útraty. Vy zpěváci, jste zvykli tak činiti: ale nikdy bohdaž já se toho nedopustím.“

„Vždyť Vy jste ale [dosti bohat, abyste mohl pocestné sám z vlastního zapraviti. Výslužby, které Vaše děti dostávají, se jim neodejmou, kdyby také v cizozemsku žili.“

„Ale ne honoráry, které Rafael nyní za malování podobizen dostává,“ odvětil otec. „V Římě jej nenechám více malovati žádný obraz, tam pak bude musit mistrovská díla studovati a překřeslovati. Ano, kdybych ještě směl s sebou jíti. Nu, tu by se dalo ještě o té věci mluvit.“

„Tedy si jděte s pánem Bohem s ním!“ zvolal zprudka Annibale, jemuž smlouvání to již příliš dlouho trvalo. „Ale hleďte, aby Váš hoch také něco dostal k spatření.“

„Dobře tedy, půjdu sebou a svoje dvě holky vezmu také s sebou“ — řekl otec Mengs s pohledem a hlasem, jakéhož člověk užívá, když se odhodlá k vážnému činu. „Ale teprv za dva roky půjdu, dřív ne.“

„Za dva roky!“ zvolal zpěvák. „To ne, otče Mengse, Vy tam půjdete ještě v tomto roce a totiž na podzim.“

„Co to pravíte, v tomto roce?“ zvolal stařec. „Budiž si tedy, mějte také v tom svou vůli. Pojedeme ještě letos, jest-li dostanu propuštění!“

„To Vám zaopatřím;“ zvolal Annibale s pevností a s radostí. „Hrabě Reichl je s tou cestou zcela srozuměn; troufám si, že Vám propuštění vymohu. Teď ale o to se postarejte, jak se odtud dostanete. Za první mám za to, aby Tonella (tak se jmenovala služebná) doma zůstala. Co by měla co dělat v Římě?“

„Tedy také nepojedu!“ zvolal mistr. „Tonella jest mně a mým dětem nezbytná; není také tak hloupá, jak vypadá.“

„Nuže, tedy si ji vemte také s sebou; pravil zpěvák se smíchem.“

„Můžete ze mne učiniti, co chcete!“ řekl přechvácený malíř trochu mrzutě. „Co by ale člověk neučinil tak božskému hlasu k vůli. Až budu umírat, můžete mne jím zase v život vzkřísiti. Proč jsme se musili tak pozdě seznat; o něco dříve, a vy byste mne byl zpěvákem učinil. Neměl jsem vlastně nikdy dobrý hlas, pravili mi ale vždycky, že zpívám sólovou partii v „nevděčném paštyři“ výtečně. Nu, poslouchejte.“

A otec Mengs zasednuv si k rozladěnému klavíru, který v světnici u kamen stál, zapěl či zakokrhál vlastně slova: „Ó anděli, kam pak chceš jít.“

„Výborně!“ zvolal Annibale, „teď ale půjdu k své přítelkyni a sdělím jí Váš úmysl. Vašeho syna tam beztoho také naleznu. Má zpráva způsobí radost. S Bohem, starý příteli.“

Po těchto slovech odkvapil mladý virtuos a zrovna do bytu Faustiny, kde spiklenci ještě byli při hromadě. Přednesl jim svou novinu, kteráž Rafaelovi největší radost způsobila. Faustina se však nad tím rozmrzela a odložila zase sklenici, kterou právě k ústům přibližovala. „Tedy je má cesta zbytečná!“ — zvolala — „když ty pojeděš se svým otcem!“

„Nehořte se, drahá paní!“ zvolal mladý Mengs. „Což pak nemůžeme všickni vespolek do Říma jít?“

„Ne!“ zvolalala Faustina — „kde je Váš otec, tam jsem já zbytečná.“

Povstala přestávka. Faustinina mrzutost zadumčila patrně celou tu malou společnost. Tu zvolal Annibale: „Pomyslila jste, milost paní, na novou operu, kterou nastudovati musíme?“

„Máte pravdu!“ zvolala Faustina. „Ostatně bez toho tyto dni přibude sem princ, můj ctitel a velebitel; co by řekl, kdyby mne zde nenalezl. Dobře, zůstanu. Přece se nám uskutečnil náš záměr. Rafael přijde do Říma! Vezměte si tuto sklenici ode mne na památku na cestu! A teď, Apellův chovanče, kráčeť stále po skvělé dráze a až se jednou vrátíš, zpomeň si na své přátele, a na to, co za tebe učinili.“

* * *

Stavění katolického kostela v Drážďanech chýlilo se ku konci. Odvážná jeho stavba způsobila podivení všech znalců. Vysoké sloupy v lodi kostela povznášely se na podivuhodnou výšku, končíce s bání, která byla to nejvelkolepější, co člověk — vyjma snad Petrův chrám v Římě — kdy spatřiti mohl. Jednalo se teď o to, tu stavbu skončiti — a tu to vázlo. Mezi obecnstvem roznášela se pověst, že hlavně se udržeti nemůže, že musí spadnouti, až se lešení odstraní. Stavitel Chiaveri mohl říci cokoliv chtěl, neuvěřilo se mu. Tak tedy již odpočívala stavba přes dvě léta. Nescíslné sochy ustanovené ku okrášení kostela, odpočívaly, odevzdány prachu a zapomenutí. Nevědělo se, co počíti. Nikdo se neodvážil jíti přes náměstí, na němž kostel stál, obávaje se, zaslechouti ohromný hřmot, jímž kostel se sbořil. V noci chtěli slyšeti, jak se zdě sesují a jak na lešení padají. Náboženští třestěnci, kteří s opovržením pohlíželi na stavbu katolického chrámu Páně u prostřed protestantského města slyšeli a ne-

chali také jiné na ulicích slyšeti a prorokovati zboření kostela. Domlouvalo se Chiaverimu, aby stavbu tu opět strhl; k tomu však nemohli odvážného toho muže, o jehož čest se tu jednalo, pohnouti. U velikém okolí stál tento kostel jak do kletby dán; nikdo nepřekročil mezi od znalců ve stavitelství naznačenou, kam až by kameny a trámy při zboření bání vlihnouti mohly.

Ku konci podzimu již roku 1748 kráčel přes náměstí, kde nyní divadlo stojí, mladý muž s pocestním kloboukem na hlavě a zahalen v lehký vlašský plášť. Byl to vůči hledě nějaký cizinec, jenž právě do Drážďan přibyl. Přiblíživ se k nešťastnému kostelu, překročil směle naznačenou mezi, na to zůstal před zděmi stát, a prohlédnuv je, jak daleko měsíční záře tomu dovolovala, měl právě v úmyslu, ještě blížeji k němu přikročiti, tu objevila se ze stínu jednoho výstupku osoba, přibližujíc se k němu jako zesnulý duch, temná tato slova pronášejíc: „Zde, pane, jest zapovězeno choditi.“

„A proč to?“ tázal se mladý muž.

„Poněvadž se každým okamžikem očekává, že se kostel ten sesuje.“

Slova tato zněla v ústech muže, který se pronesl, jako řeč smyslem pominulého. Bez pochyby měl pocestný toho muže také za to, neboť on mu odpověděl s úsměvem: „Nevídáno! kdo pak to nařídil?“

„Magistrát — aby se odvrátila všechna neštěstí; snad také proto, aby chudého nešťastníka na dobro zničili a jeho o rozum přivedli,“ řekl muž s temným a vášnivým hlasem.

„Co je to za chudého muže?“

„Stavitel.“

„Nerozumím Vám,“ zvolal cestující. „Vysvětlete mi to lépe.“

„To nebude obtížné,“ dal mu onen za odpověď. „Najavše schopného stavitele, svěřili mu stavbu kostela, a když tento jej opatřil krásným a silným klenutím, užasli nad tím blázni a zlomyslníci, cizému staviteli stavbu závidějíce, roznesli pověst, že klenba držeti nemůže, že musí spadnouti, až se lešení odstraní. Jeden díl lešení jest již přes půl léta stržen a denně i nočně očekává se teď sesutí toho stavení.“

„Tedy přece ještě stojí na vzdor tomu,“ pravil pocestný.

„A bude státi, dokavad ještě kámen na druhém zůstane v proklatém tomto městě. Jak, Chiaveri neměl by znáti stavět? K smíchu jest to! Je to ale blahovcům příliš velké, příliš velkolepé! Proto to má spadnouti. Opustil krásnou svou otčinu, a stěhoval se proto do země barbarů, aby jej zde mukami trýznili, jaké není lidský mozek s to snést? Zde stojí ta stavba, co mohla dávno již býti ukončena. Mramorové balvany určeny k dláždění kostela, odpočívají u Labe. Sochy, osmnáct set v celku, čekají, až se postaví — a vše — všecko marné! Ti bídáci! Netroufají si sem přikročiti! Nikdo nepřítjde k těm zdím. Vypadnou-li někde v městě nějaké staré dvěře ze stěžeje, hned se ozvou hlasy: „Klenba padá!“ Ti blázni! Zhovadilá to lůza, spojená z nesmyslu, zloby a malomyslnosti! Čert aby přišel a vystavil vám dům! Pravím dábel aby přišel!“

(Pokračování.)

Feuilleton.

Dopisy z Čech a Moravy.

Z Českých Budějovic, dne 12. října 1863. (Druhý koncert „Besedy.“ — Laub. — Anekdoty.) Dne 9. t. m. dávala „Beseda“ druhý svůj koncert, který předčil všechny podobné produkce, které kdy v Budějovicích uspořádány byly. Této znamenitosti dosáhl koncert ten spoluúčinkováním proslaveného umělce Ferdinanda Lauba! Ač ceny byly náramně zvýšeny a koncert tak rychle uspořádán, že mnozí teprv v posledním okamžení o něm se dověděli, bylo divadlo přec tak přeplněno, že bylo těžko, horkem obstáti. Jak se dovídáme, převyšuje výnos koncertu 400 zl. Program byl následující: I. Oddělení. 1. Overtura od Kalivody, dobře provedena hudbou městskou. 2. „Utonulá,“ sbor od Křížkovského, přednesl zpěv. spolek „Beseda“ tak krásně, že se musel opakovat. 3. Rêverie od Vieuxtempsa, přednesl pan Ferdinand Laub, komorní virtuos krále pruského. 4. „Naše prožuzení,“ sbor od Lud. Procházky. 5. Polonaise od Lauba, přednesl skladatel. II. Oddělení: Overtura Cikánská od Balfé, městskou hudbou zdařile provedena. 2. „Vlastenka,“ ženský sbor od Jana Procházky, ředitele „Besedy,“ přednesl zdejší ženský zpěv. spolek „Libuša“ tak správně, že se musel ještě dvakrát opakovat. 3. Duo z národních písní pro piano a housle od Grafa a Lauba, přerozkošně provedli pp. Kaván a Laub. 4. „Husitská“ od Krova, pro sbor od Hellera, musela býti opakována. 5. Fantasie na uherské nápěvy od Ernsta přednesl pan Laub a přidal ještě — an potlesku a volání slávy nebylo konce — Potpourri z národních písní. 6. „Hlahol,“ pochod od Lud. Procházky (mužský sbor.) — Laub, jehož nedostihlé krásnou hru popisovati bylo by zbytečné, byl při prvním vystoupení srdečným jásotem uvítán a jemu krásné opentlené věnce hozeny. Že po každé hře bylo nadšení nesmírné, snadno jest k pochopení, a ač každý v potu takřka tonul, nechtělo ku konci obecenstvo dříve se vzdáliti, až slavný houslista ještě jednou se ukázal, veda Kavána a ředitele Jana Procházku za ruce. Oba pánové zasloužili sobě vyznamenání toho v plné míře; prvější za svou elegantní hru na pianě, druhý za vzorné řízení sborů a celé uspořádání tohoto slavného koncertu. Stejného uznání zaslouhuje též pan Eil, ředitel spolku „Libuša“ za ochotnost, s jakou k celku přispěl. Dívky spolku tohoto objevily se — as 40 počem — vesměs v bílých sukních, červených stříbrem posítych šněrovačkách s modrými věnci ve vlasech. Po koncertu odebrali se všickni spoluúčinkující a cizí hosté do Besedních místností, kdež veselý a srdečný nastal život. Když před samou půlnocí Laub společnost opustiti chtěl, oslovil jej předseda spolku pan Dr. Grünwald krásnými a vřelými slovy, srdečné díky jemu ve jménu celého spolku vzdávaje, že tak ochotně vážil obtížnou cestu do Budějovic a nás svým spoluúčinkováním poctil; když pak i p. Kavánovi byly vzdány díky a oba vážení hosté Besedu opouštěli, hrmělo nadšené „sláva!“ a „Na zdar!“ za nimi. Druhý den opustili oba umělcové Budějovice, učinivše nám však dříve slib, že je příští léto opět spatříme. Tak slavila Budějovická „Beseda“ opět jedno skvělé vítězství a bude — Prahu vyjímaje — asi sotva druhého spolku v milé naší vlasti, který by sobě tak rázně, obezřele a vytrvale počínal, jako zdejší český zpěv. spolek, ač ještě tak mladý jest, že teprv tímto měsícem rok stáří svého dosáhl. Doufáme, že nastávající volba nového výboru dopadne ku prospěchu spolku, který přes 200 údů čítaje, velkou inteligenci v sobě chová. Nový výbor účinkovati bude 14. měsíců, by se příště dle stanov — které volbu k novému roku ustanovují — voliti mohlo, a jemu nastane velká úloha, starati se o důstojnou pěveckou slavnost, která budoucím rokem za příčinou svěcení praporu odbývati se má. — Ku konci ještě několik anekdot: Jistý učitel byl Laubovou hrou tak dojat, že uzavřel, housle své rozbíti, an by prý hří-

chem bylo, nástroj, z něhož tak velký mistr božské zvuky vyluzuje, obyčejnou hrou hyzditi. Jiný, velmi vážený hudebník vyslovil se, že jej housle již těšiti nebudou, an vždy jenom na Laubovo čarovné zvuky a ušlechtilou hru mysletí bude. — Po koncertu představil se Laubovi známý koncertista na housle pan W., a skládaje jemu svou úctu, pravil mezi jiným: „Já ubohý šumař přijedu do Budějovic, bych zde uspořádat koncert, a nalezu zde již takového mistra!“ — Kdož by sobě přál, míti Laubovu a Kavánovu podobiznu, necht se obrátí na „Besedu,“ která nechala oba umělce fotografovat. —f.

Z Hlinska. („Svantovít.“ — Hudba při pohřbech.) Kaceřovaný „Svantovít“ žije, působí a směje se slavné drubdy oposici! — Dne 13. m. m. uspořádal novou besedu a ačkoliv velectění pp. Veselští zajisté jen z ryzého vlastenectví rozmanitě proti zdaru tohoto podniku působili, ačkoliv jistá dáma se neostýchala dáti heslo oposici: „nad deklamaci a zpěv milejší mi flašinet“ přec se beseda tato těšila nemalému účastenství a skutečně velmi skvělému výsledku. Číslo programu došla vesměs pochvaly obecenstva; nejvíce se líbila „Beseda“ pro zpěv upravena od Sekery. Přestávku půlnoční vyplnilo zdařilé provedení pikantní frašky „Černý Petr.“ Zajisté že nestrannému pozorovateli nešel nemalý pokrok spolku zpěv. v provedení skladeb a povážíme-li, za jak nepříznivých poměrů mu vůbec působiti jest, tu se jen musíme diviti takovýmto výsledkům. — Neméně důstojné bylo vystoupení „Svantovíta“ v předvečer sv. Václava, kdy uspořádal velectěnému panu V. Hrušovi zastaveničko. Tímto vystoupením zvítězil „Svantovít“ u veřejném mínění. Byl to zajisté velmi krásný okamžik, kdy za svitu záře pochodní bujarým zpěvem „Svantovít“ oslavoval památný den vysoce váženého příznivce svého a zajisté nikomu z účastníků tak snadno nevyjde z paměti. Ano, kéž by byl „Svantovít“ vždy věren heslu: „Nebojme se svých nepřátel a ctíme důstojně přátele své.“ — Radostný úkaz je zajisté, že v poslední době značná část měšťanů přistoupila do spolku a právě v tom vidíme, že idea „Svantovíta“ i při vši pouliční oposici vítězí a bohda že vítězství to neskálí více podlé snažení těch, jimž ctizádost a zpátečnictví více platí, než vyšší snahy ku zdaru národa. — Měl bych nyní psáti o hudbě kostelní,*) musím si však tuto látku ponechat na příště; zmíním se jen o hudebních výkonech při pohřbech. Tu se a hnízdil tak opovrhlivý šlendrián, tak hnusná povrchnost, že zpěv při pohřbech a hudba již skutečně jenom nedůstojnost obřadu samého, ale i všecken cit slušnosti uráží. Staré, otřepané písně odvírá několik školních dětí a někdy některý bezhlasy učitel; pochody, při nichž se již vrabci na střeších smějí, doplňují celý výkon, a to má být hudba a zpěv, jenž hýbe srdcem a jenž ducha k nadšení povznáší. Máme za to, že by zde velectěný pan ředitel kůru při značných příjmech štóly mohl zajisté velmi výdatně a skvěle osvědčit, že se mu nejedná jen o hmotný zisk, ale že se mu jedná poctivě o rozkvět a vývin hudby církevní u nás. A že tak učinit neopomene, i kdyby část svých příjmů tomuto účelu věnovati měl, o tom na ten čas pochybovat se neosmělujeme; myslíme, že to žádá již také slušnost k obecenstvu, pak také význam obřadu samého. O této látce budeme ještě jednou mluvit.

Z Rokycan. (Divadlo.) Po delší přestávce provozovali zdejší ochotníci dne 13. října Tylovu báchorku: „Tvrdohlavá žena.“ Musíme říci, že se chápeme tenkrát s potěšením svého referentského péra, abychom podali zprávu o události této; a že vystoupení ochotníků na venkově jest vždy důležitou událostí, uvěří snad každý znalec venkovských po-

*) O této thémě slibil nám již náš stálý dopisovatel obsírnou zprávu, avšak i Vaší rádi uveřejníme. Red.

měřů, kde se celý sociální život obyčejně točí o besedu, zpěvácký spolek a divadlo. Jmenovitě jest to divadlo, které na venkově nejvíce přívrženců čítá, a kde veškeré vrstvy obecnosti zastoupeny bývají. Divadlo baví každého; i ten nejzarytější novinář, utrmácen konečně suchopárnou někdy stravou politických novin a omrzen často hnusnou nekonečnou polemikou jednotlivců na útraty předplatitelů se hádajících, rád jde do divadla a najde zábavu, smí se tu zasmát a dovolit sobě úsudek, což všude nesmí. Avšak zabrali jsme se mimovolně do labyrintu tráskavých reflexí a protož k věci. „Tvrdohlavá žena“ povedla se pánům ochotníkům velmi dobře. Titulní úlohu provedla sl. V. jak náleží dobře; pohyby byly přirozené, výslovnost výborná a celá partie pravdivě a dojemně vylíčena. Úloha Madlenky byla dobře obsazena; sl. B. úkolu svému dokonale porozuměla a vyjímala se v některých scénách skutečně oživujíc; musíme podotknout, že sl. B. i co zevnějšího vystoupení všecku pili i vkus vynaložila, tak že i v těchto jednotlivostech značně vynikla. Také Tereška nezůstala pozadu a provedla úlohu svou velmi dobře. Pan K. dával Zlatohlava a provedl nelehkou úlohu svou známou rutinou a osvědčil se jako vždy jindy co pilný a důmyslný herec; s toutéž dovedností a bedlivostí byl nám Ezechiel předveden. Pěnkavu představoval p. i. co komik u nás oblíbený; ačkoli nás obsazení takové nemálo překvapilo, rádi jsme se přesvědčili, že i v tomto oboru se dovede p. T. pohybovati; přičinil se dle své síly a provedl i citlivou část úlohy své k uspokojení. Kuba byl v pravých rukou a obecnost mu také na důkaz toho dosti často pochvalu svou projevilo. Také Nožička i Loukota byli velmi dobře obsazení. Souhra byla potěšitelná a přejeme jen, aby jarý duch v chrámě Thalie tentokráte vanoucí vždy více se utužoval a spojenými silami hlavnímu účeli svému, k zúšlechťení a povznesení mravů, dostál. Jen svorně a mužně dále k vytknutému cíli a refrain, u nás zakořeněný, vše dobré v zárodku již dusící a jako zkázonosný upír společenský život strašící, zmizí z obzoru vrtkavé nečinnosti, refrain totiž: „U nás to nejde!“

Z ciziny.

(O) Z Opavy v Slezsku. (Beseda.) Národní uvědomlost jen po různu proklestila si u nás cestu a zdá se, jako by Slezsko posléze mezi československými národy k poznání sama sebe přijíti mělo. K velkým tedy díkům zavázání jsme výboru, jenž se postaral o zřízení první besedy dne 27. září v Kateřinkách. Proslov byl dobře sestaven a obsahoval následující čísla: 1. Proslov. — 2. „Naprej,“ sbor od Jenka — 3. „Sedlák na billiaru,“ deklamace od Jana z Hvězdy. — 4. Kvartett. — 5. Fantasie „České perle“ pro piano od Ed. Nápravníka. — 6. Dvě písně národní pro sbor. — 7. „Honza,“ deklamace. — 8. „Na vysostech hvězdy svítí,“ píseň od Fr. Pivody a „Čím to je,“ píseň od Rubého. — 9. Capriccio od Mendelssohna pro piano. — 10. „Šablenka,“ sbor. Pan Pečenka, horlivý pěvec a učitel na vyšší reální škole v Opavě řídil sbor obratně a dostál úplně úloze své. Ze sborů líbily se: „Šáteček“ jakož i „Naprej“ velice. Hřmotný potlesk dal zřejmě na jevo, že zpěv národní až k srdci vniká, které ještě neodpadlo od svého národa; nýbrž jen čeká na pěstitele, kterýž by je probudil a je vedl k poznání sama sebe. Pan Rubý přednášel svou a Pivodovu píseň velmi zdařile. Mladistvý Neumann, syn prof. Neumanna na Opavském vyšším gymnasiu přednášel na piano krásnou a efektní fantasii „České perle“ od Ed. Nápravníka, které se nesmírně líbily, jakož i Mendelssohnovo Capriccio s chvalným úspěchem a slibuje při dalším cvičení státi se výtečným pianistou. Co se deklamací týče, přednesl p. Přibyla první a p. prof. Pečenka druhou deklamací. V třetím oddělení nastal tanec, kterýž trval až pozdě po půl noci. Milá byla zábava a mezi hudbou zavznívaly líbezné zvuky písní národních. Zpěváci sestavivše se u prostřed, zpívali s nadšením: „Hej Slované“

— „Kde domov můj“ a mnohé jiné. Návštěva byla četná a čistý výnos pro pohořelé v Kateřinkách určený obnášel 20 zl. Kojíme se nadějí, že zase v brzku takovou zábavu v Slezsku mítí budeme. Na zdar!

Kronika zpěváckých spolků.

* * * Plzeňský zpěvácký spolek „Hlahol“ oslaviv dne 11. října tisíciletou památku sv. Cyrilla a Metoděje a spolu výroční den založení svého, osvědčil utěšený pokrok a uspořádal skutečně velmi rozkošnou zábavu. Ráno o 9^{3/4} hod. sloužil důst. p. arciděkan P. Hlavan mši, při čemž údové „Hlaholu“ Zvonářovu chorální mši, píseň sv. Václava a Pange lingua přednesl. Po mši odbývala se volba nového výboru a večer byla pěvecká a taneční zábava v místnostech „u města Hamburku.“ Ze sborů provedeny byly „Gdě je slavská domovina“ od Wintra — „Cikáni“ od Fr. Vogla — „Jídelní lístek“ a píseň „Růžinky stesk“ od Bendla, z nichžto obě poslední skladby opakovány býti musely. Mezi zpěvem zdařile byly předneseny p. Ženíškem a p. Šáškem dvě deklamovanky. — Při volbě výboru zvoleni byli: za předsedu p. Fodrmayer, měšťan; za místopředsedu p. Gerlach; za ředitele a místopředsedu opět pánové Sinkule a Šmid. Účty spolku, jež při volbě zároveň se předložily, vykazují celoroční příjem 400 zl. a na hotovosti 201 zl.; na trvání spolku teprv jednorozční zajisté příznivý výsledek. Přejeme sl. zpěv. spolku „Hlaholu“ hojného zdaru a kojíme se nadějí, že i za příkladem Skutče a Budějovic se v Plzni ženský zpěv. spolek zřídí, který by tam k ušlechťení citu a k probuzení společenského života blahodárně působil.

* * * Milevský zpěv. spolek „Vlastislav“ uspořádá dne 28. t. m. v hostinci „u modré hvězdy“ v Milevsku besedu, a provede následující program. Sbory: 1. „Svorný duch“ od Suchánka. 2. Pochod z národních písní od Bendla. 3. „Dar na rozloučenou“ (národní). 4. „Hlahol“ od Bendla. 5. Píseň Sokolů od Svobody. 6. „Naprej“ od Jenka. 7. „Kde domov můj?“ od Fr. Škroupa. Písně pro mužský hlas s průvodem piana. „Zastaveníčko“ (slova od V. Hanky) od Bradského — „Touha,“ — „Muž bez slzí“ (od A. Melišové) — „Luňák“ od Záhorského. — Deklamace. — Hudba a taneční zábava.

* * * Jilemnický zpěvácký spolek „Branislav“ počíná si velmi statečně. Zražen byv loni o sv. Václavě, čítá po dlouhých a krutých bojích nyní 45 údů, a uspořádav jak několik výletů do blízkých vsí Roztok a Branné, tak i několik besed pěveckých, jmenovitě dne 13. září ve prospěch pohořelých v Polné. Jednotlivá čísla byla s velkou určitostí a nemalou zručností provedena. Avšak má-li spolek „Branislav“ mítí trvalého zdaru, nesmějí někteří údové zpěv mítí za robotu a za omrzelé řemeslo, za něj se hledá rozličná výplata, ale za milou vlastenskou povinnost a pochoutku, aby nepozbyl zpěv. spolek svého hlubšího významu a velebného účele a měšťanstvo zanechavši všech lichých vytáček a osobního nepřátelství, mítí musí na mysli jen zdar a rozkvět spolku a úsilovně jej podporovati.

* * * Železnobrodský zpěv. spolek uspořádal dne 18. t. m. k počtě měšťanstva posvícenskou besedu v sále radního domu, jejíž čistý výnos se věnuje na obnovení obrazů v Železnobrodském chrámu Páně. Program byl tento: 1. „Zpěv jinochů.“ sbor od Fr. Vogla. 2. „Člověk a kapsa,“ besední čtení, přednesl p. Commersi. 3. „Chvála děv,“ polka pro sbor od Sokola. 4. Píseň pro jeden hlas, zapěl p. Vorlíček. 5. „Na Prahu,“ sbor od Veita. 6. „Proč a proto,“ deklamace od Fr. Hory (z „Lady“), přednesla sl. Commersova. 7. „Sladko umřítí,“ čtvero zpěv; přednesli pp. Vich, J. Šefr. Artus a Vozba. 8. „Radostné cestování,“ sbor od Ed. Nápravníka. 9. „Učenník nad mistra,“ deklamace od Ehrenbergra; přednesl pan Commersi. 10. „Válečná“ z opery „Rienzi“ od Rich. Wagnera.

* * * V Pelhřimově zřizuje se ženský zpěv. spo-

lek, jenž prý již více než 30 úďů čítá, a pan Pavlík cvičí spanilomyslné dámy tohoto spolku ve zpěvu.

* * Nákelský zpěv. spolek na Moravě přijal jmeno „Svatobor.“

* * K ženskému zpěv. spolku ve Skutči přistoupilo opět 14 úďů.

Ochotnická divadla.

Jilemničtí ochotníci dávali dvakrát Chudý písničkář a Kolarovu „Moniku“ ve pros. pohořelých v Polné. Též se připravuje tragédie „Záhuba Přemyslovského rodu“ od F. Mikovce k provedení. Hereckých sil zdatných jest tam dosti, málo ale vřelosti pro dobrou věc. — Ve Slaném uspořádali divadelní ochotníci v neděli dne 11. října divadelní představení, při němž se provozovala fraška „Vzdory nad vzdory“ a veselohru „Klobouk.“ Za zdařilé provedení a výtečnou souhru byli pp. ochotníci jak v první tak v druhé hře hluchým potleskem poctěni. — V Jedlicích dávali páni ochotníci frašku „Prodaná láska“ od Nerudy a „Liška nad lišku,“ při druhém představení truchlohu „Katovo poslední dílo“ a počínali si velmi statně. I slečny, jež účinkovaly, zasluhují chvalné zmínky. — Standerova divadelní společnost dává nyní v Prostějově na Moravě svá představení a líbí se všeobecně. Dne 11. října provozovala Klicperovu dramatickou báseň „Jan za chrta dán,“ v níž slečna Krausova a Lipšova, pak pánové Polák, Vendler a Halla pochvaly došly.

Z Prahy.

— Zkouška s nově vynalezenými kotly od V. Červeného. V sobotu dne 17. října odbyvala se v chrámě kapucínů u sv. Josefa zkouška s nově vynalezenými kotly od našeho výtečného továrníka V. Červeného. Na písemní pozvání pana Dra. Šebka, tajemníka obchodní komory, shromáždila se k této zkoušce komise, která mimo jiné z následujících pánů záležela: z Bed. Kittla, ředitele Pražského konservatoria; Dra. Vil. Ambrose, dějepisce hudby; Mor. Mildnera, F. Janatky, Voj. Grosse, prof. konservatoria; J. Pavlise, ředitele vojenské hudební školy; Václ. Horáka, Jos. Förstra, Fr. Prošky, Č. Vinaře, ředitelů kůru; z Fr. Michla, E. Melíše, Ryšavého, Jos. Ulma, hudebních referentů. Když byl vynálezce kotlů p. Václ. Červený s prof. Grosse na kůru stejně nové kotle s kotly chrámu kapucínského, které — mimochodem řečeno — k nejlepším staré soustavy náležejí, naladil, započala zkouška. Byloť vždy udeřeno na kotle nové a pak na kotle staré soustavy a dole v chrámě se nacházející komise rozhodovala, aniž by věděla, z kterých kotlů se tón vyluzuje, o zvučnosti těchto nástrojů. Po bedlivé zkoušce usjednotila se komise na tom, že kotle G nové soustavy p. V. Červeného mnohem větší zvučnosti, jasnosti a rozlehavosti tónu předčí kotel G staré soustavy, a že by i druhý kotel nové soustavy těmi též vlastnosmi vynikal, kdyby větší jemu přiměřenou dimensí měl.

— Slečna Anna Horova obdržela od c. k. vys. místodržitelství dovolení, zříditi klavírní ústav pro dívky. Sl. Horova navštěvovala nejprv hudební ústav pana Petra Majdla, kdež se ve hře na piano vzdělala, a později drahý čas v něm co učitelka piana účinkovala a si pedagogických znalostí dobyla. Zdokonalivši se ve hře na piano u slavného mistra Alex. Dreyschocka, neopomenula se v hudbě i theoreticky vzdělávati a za tou příčinou učila se u výtečného theoretika p. Jos. Leop. Zvonaře nauce o harmonii, kterouž s prospěchem odbyla. Ztrávivši několik let co učitelka hudby u jisté hraběcí rodiny v Polsku, navrátila se do svého rodiště, kde nyní ku prospěchu krásné pleti účinkovati bude. Přejeme sl. Horové k tomuto podniknutí štěstí a zdaru. Ústav její bude dne 1. listopadu v Široké ulici otevřen.

— Páně Václ. Červeného dar chrámu Karlínskému. Náš proslulý továrník hudebních nástrojů V. F. Červený věnoval chrámu Karlínskému vzdácný dar. Sestává dar týž předně z dvou kotlů v ceně 150 zl. r. č., které v sobotu dne 17. října od hudební komise zkoušeny byly. Na kotlech těch vyryto jest do zvláštního štítu: „V. F. Červený, fabrikant hudebních nástrojů v Hradci Králové tyto kotle vynalezl, je Cyrillo-Methodějské nazval a ku cti a chvále sv. Cyrilla a Methoděje věnoval chrámu Karlínskému dne 18. října 1863.“ Pan Červený v něčem málo zdokonaliv kotly tyto, zakročil o privilej na týž svůj vynález. Dále sestává dar p. Červeného z dvou horn s novým cylindrovým strojem a ze tří trub bez strojů se snížcemi dohromady v ceně 180 zl.; tedy celkem obnáší cena daru 330 zl. r. č. Spanilý týž čin netřeba zvláště chváliti.

— Sl. Věkoslava Blažkova byla — jak obecnstvu našemu bude povědomo — hlavním ředitelem hudby v Mnichově p. F. Lachnerem osobně vyzvána, aby na tamějším král. dvorním divadle pohostinsku zpívala. O jejím vystoupení píše „Leipziger Allgemeine Theater-Chronik“ pod redakcí Kölbla v čísle 41. následovně: „Dne 13. září hráli pohostinsku v „Don Juanu“ slečna V. Blažkova od dvor. divadla v Bernburce a p. Fischer z Curicha při zasloužené všeobecné pochvale. Sl. Blažkova má velmi dobrou školu a je již vzdělanou umělkyní. Po dlouhém čase byla ona jediná, která závěreční arii v původní tónině F-dur přednášela. Oboum dostalo se hluchého potlesku.“ — Taktéž Mnichovské noviny, zejména „Morgenblatt zur Bayrischen Zeitung“ chválí její krásný hlas, techniku a uměleckou rutinu [ve hře. Těší nás nemálo, že můžeme povždy tak potěšitelnou zprávu o úspěchu sl. Blažkové na cizích jevištích přinést.

— Nový chrám Karlínský byl v neděli dne 18. t. m. slavně od Jeho Em. arcibiskupa vysvěcen. Při službách Božích, které biskup Budějovický p. Jirsík odbyval, dávala se mše pro smíšené hlasy a sóla od Jos. Krejčího, v níž výtečná pěvkyně pí. Bočonova-Soukupova (sopran), pí. Schmidt-Procházková, pak pánové Lukes (tenor) a Petrs (bass) co sólisté účinkovali. Ve sboru zpíval též ochotně náš zasloužilý Strakatý. Vložky byly od Koželuha a Brixiho, Te Deum od J. Veita. Provedení bylo slušné. Při této příležitosti kládeme slav. představenstvu vřele na srdce, aby při obsazování chorregentského místa k tomu hledělo, by nějakého dokonalého ředitele kůru k tomu účeli zvolilo.

— Václav Jiřikovský †. Dne 5. října 1863 náhle zemřel v Praze p. Václav Jiřikovský, měšťanský stavitel pian. Zemřelý zasluhuje v živnostenském ohledu zvláštního povšimnutí, jelikož co selský synek v Bělci okolí Krivoklátského roku 1797 narozený, jen u vesnického truhláře českého v Hrdlicích se vyučiv, co truhlářský tovaryš do světa se pustil. Brzo stal se v Berlíně ředitelem dílny fortepianářské. Navrátil se pak okolo r. 1825 do Čech, pokusil se o samostatné mistrovství fortepianářské v Praze. Snahy jeho se potkaly s mnohou závistí a překážkami se strany tehdejších Pražských mistrů této živnosti, od Čechů posud málo provozované. Teprv když slavný Tomásek a Vitásek jeho nástroje poznali, domohl se žádané samostatnosti, v které přes 30 let svými pracemi pověsti velmi příznivé si dobyl. Mezi jeho vyučenci nalézají se synovec p. Alois Jiřikovský, stavitel fortepian ve Vídni, pak jeho syn Josef, který svého otce již delší čas zastáváje, v této otcovské živnosti poksačovati míní.

— Pan J. L. Zvonař a pan F. Heller poděkovali se z hodností svých co místopředseda a ředitel „Hlaholu.“

— Slečna Rastelliova, která i v české operě několikrát vystoupila, engažována jest při operě v Pešti.

— Pan Ferdinand Náprstek od více pánů spisovatelů vyzván, ustanovil se na tom, že prodlouží lhůtu k zasílání konkurenčních jednoaktových ve-

seloher až do 15. února 1864. Sepsána může být veselohera buď veršem neb prosou. Přisouzení prémie 100 zl.

— **Lhůta** k zaslání žertovných sborů, na něž několik šlechtných hudbomilů Pardubických cenu 3 dukátů ve zlatě (viz číslo 20. „Dalibora“) vypsalí, prodlužuje se na žádost mnohých skladatelů až do 25. listopadu t. r. Sbory tyto, k nimž si skladatelé jakýkoliv žertovný text voliti mohou, nesmí býti příliš těžký k provedení a má jak nápěvem samým, tak i pikantním vedením hlasů svěží rozmar dýhati.

— **Umělecké besedy.** Ve středu dne 14. října odbýval hudební odbor „umělecké besedy“ první svon schůzi po prázdninách, v níž se na následujícím usnesl: 1. Návrh odboru literárního o zaražení časopisu „besedy umělecké“ přijat s několika dodatky pp. Meliše, Zvonáře a Friče, aby se i do časopisu menší básně jakož i novely a povídky ze života umělců přijímali a pak byl správnému výboru doporučen. 2. K návrhu předsedy p. Smetany zvolena středa ku schůzím odboru hudebního místo pátku, jelikož tento den byl mnohým pp. údům velmi nepohodlným, a ku schůzím společným navržena sobota. 3. Na vyzvání p. Hála přislíbil odbor hudební, že se též činně účastní při zábavě k oslavení 30tiletého jubileum paně Kaškova. Pánové Meliš a Ulm slíbili, že po několik dní převzou kontrolu u kasy při výstavě Lessingova Husa. V příští schůzi jednat se bude o měsíčních zábavách a o programu první z nich na začátek listopadu ustanovené.

— **Lessingův mistr Jan Hus** jest ode dne 16. října vystaven na Žofině v 1. poschodí. Výstava trvá pouze do 10. příštího měsíce a sice denně od 9. hodin z rána do 4. hod. odpoledne. Jak známo, zasadila se „Umělecká beseda“ o to, aby do Prahy přišel obraz ten, jenž všude, kdekoliv posud vystaven byl, způsobil sensaci velikou. Není pochybnosti, že i zde bude návštěva přehojná, an již předmět sám tak blízko se týká našich osudů, a vyvedení jest takové, že vzbudilo všude dosud obdiv znalců. Obraz je velkolepý, 14 stop široký a 11 stop vysoký. Skupení zahrnuje přes 30 osob. Vstupné toliko 25 krejcarů.

— **Socha Břetislava** pro klášter Rajhradský. Prelát Rajhradský Kalivoda dal u sochaře Pražského E. Maxa hotoviti velikou sochu z kararského mramoru, mající představovati vévodu Břetislava, českého Achilla, jenž jest zakladatelem benediktinského kláštera Rajhradského r. 1348.

Hudební literatura. „Národní zpěv a ples“ jest titul sbírky písní pro mužský sbor, kterouž p. Em. Vašák sebral a p. A. Steinhauer nákladem svým vydal. První sešit sbírky této obsahuje 25 sborů vlasteneckých v partituru, z nichžto větší část po různu tiskem vyšla. Jsou to: Kde domov můj? od Škroupa — Hej Slované — Staročeská od Škroupa — Na Prahu od Veita — Moravo, Moravičko milá od Lud. Dietricha — Husitská od Krova — Kovárská od Lud. Procházky — Čechové od H. Skřivana — Vlastenka od Em. Vašáka — Sladko umříti — Píseň Šumavanů — Sláva ti vlasti má — Šumí Labe od Zvonáře — Vlastenská od H. Vojáčka — Čeští manové od Jelena — Zpěv jinochů od Fr. Vogla — Praha má, od Hovorky — Pro krále a vlast od J. Kittla — Čechoslovan od Soukupa — Půda vlastenská od Vašáka — Vystěhovanec od Jelena — Hlasy z domova od Fr. Vogla — Vojenská od Lirše — Podskalská od Vašáka. Některé z těchto sborů byly původně písně pro jeden hlas, které pan Vašák pro mužský čtvero zpěv upravil. Upozorňujeme všechny slavné zpěv. spolky na tuto dobře volenou sbírku čtvero zpěvů vlasteneckých. První sešit stojí 54 kr.

Klavírní literatura našla v činném obchodnictví musikálií pp. Šálka a Wetzlera v Praze velmi horlivého vy-

davatele. Právě leží nám před rukama několik skladeb pro piano, kteréž dotčené obchodnictví svým nákladem vydalo. Předně dlužno se zmíniti o nové koncertní polce „Přerušný ples vil“ od zasloužilého Fr. Kavána. Nejsou to otřepané a všední fráze a figurace, jakéž v podobných skladbách nejnovějšího času nacházíme; je to lahodná skladba vytríbeným vkusem zušlechtěná, vynikající zdařilou charakteristikou a zajímavým provedením. Polka ta věnována jest paní Demmlové a můžeme ji všem dospělejším pianistům a pianistkám vřele poroučeti. — Pianista p. Josef Löw vydal tamtéž dva charakteristické kusy pro piano, totiž: „Na melancholii“ a „Na večernici“, z nichžto první co do významu bez odporu přednost zaslouhuje. Obě skladby jsou obezřele a slušně zpracovány. — Zajímavý jest valčík z opery „Faust“ od Gounoda, jež L. Grünberger — též co skladatel českých písní znám — vydal. Motiv z dotčené opery je k valčíku vkusně zosnován a najde zajisté svých příznivců. — „Slovan“, směs z písní slovanských, složil Čeněk Vinař, dosáhl již třetího vydání, což o značné oblíbenosti této skladby dostatečně svědčí a netřeba tedy mu nějakého průvodního listu vystaviti. Největší činnost v oboru klavírní hudby rozvinul pianista F. Bendel, jenž nákladem svrchu udaného obchodnictví sedm skladeb vydal. Polka gracieuse od F. Bendla op. 44. zní velmi dobře a svěží rytmus dodává jí náležitě živosti. Fantasie z českých národních písní od F. Bendla op. 47. je slušná skladba, majíc za hlavní motivy písně „Přišla ke mně včera z rána“ a „Já nechci žádného.“ Co do provedení upomíná něco na Schulhofa a hodí se dobře k besedám. — Začátečnickův hře pianní přijde vhod: „Pět kusů pro děti“ od Fr. Bendla (op. 43.) na čtyry ruce. První kousek má název „Bezstarostnost“, druhý: „Na houpačce“, třetí: „Ekloga“, čtvrtý: „Pochod při narozeninách“ a pátý: „Život cikánů.“ Skladbičky tyto jsou snadné k provedení a vyhoví úplně účelu, pro něhož sepsány jsou.

Písně a sbory. I v oboru tomto pokračuje firma Schalka a Wetzlera u vydávání velmi statně. Osm maloruských písní pro čtvero mužských hlasů od Fr. Černého vyšlo právě u dotčeného obchodnictví. Písně maloruské jsou, jak známo, roztomilá a p. Černý uvedl je pro mužský čtvero zpěv obratně a zdařile, neboť nesešel tímto upravením ani ráz, ani jejich charakteristiku. Písně tyto střídají se velmi zajímavě; neboť po vážné písní následuje vždy nějaká žertovná. — „Milovana“, sbírky to horvatských písní a sborů, jež zpěv. spolek „Kolo“ v Záhřebě vydává, vyšel u Schalka a Wetzlera druhý sešit. Obsahuje sbor „Predivo je prela“ od skvěle nadaného, leč bohužel zemřelého Val. Lisinského; pak písně „Požuda domovine“ pro jeden hlas s průvodem piana od F. Livadiče Samoborského a „Fuga“ od Val. Lisinského. Obě písně jsou pěkně a jednoduše zosnovány s přiměřenou melodií i průvodem piana.

Listárna administrace. Na mnohé doptávky pp. odběratelů, kteří v pochybnosti jsou, zdaž na druhé půlletí „Dalibora“ předplaceni jsou, oznamujeme, že ještě následující pánové své předplacení 1 zl. 80 kr. nezaslali: Pan K. B. v Bav.... — pan J. L. v Ža.... — pan V. M. v Un.... — slav. zpěv. sp. v Pod... — pan Ferd. P. v Dráh... — slav. měšť. beseda v Rok. — pan K. Has. v Op.

Rozor: Na frankované dopisy odesílá obchodnictví v musikáliích Lud. Fleischera **zdarma** rozličné hudební seznamy českých sborů a písní, jakož i skladeb kostelních a orkestrálních partitur.